Poštarina plaćena u gotovom

VJESNIK ĐAKOVAČKE BISKUPIJE

God. X. Đakovo, siječanj 1957. Broj 1

Moja Misa

U nekim tamnim časovima mog života može mi doći sumnja, da li su svi moji talenti upotrebljeni onako, kako bi to moglo biti. Možda mi i drugi govore, da sam sposoban za velike ovakve ili onakve službe i položaje. Bit će za mene vrlo korisno, ako se često, vrlo često sjetim ove istine: ima samo jedan posao, jedna moja dužnost, koja bitno spada na moje svećeništvo. Samo jedno ima transcendentalnu vrijednost, a to je moja Misa, prikazivanje svete novozavjetne Žrtve.

U mnogim drugim poslovima mogli bi me zamijeniti i svjetovnjaci. Mogao bi Bog dati svoju milost direktno i bez mog sudjelovanja i posredovanja. Kod svete Mise Bog mene na neki način treba. Koji se puta govori, da bi jedna jedina Misa bila dovoljna zadovoljština za mnoge godine teškog studija i priprave. I to je istina, ne toliko za nas i zbog nas, nego zbog važnosti te jedine Mise za Crkvu, za duše.

Moram duboko usaditi u svoju dušu ovo uvjerenje. Ima samo jedna stvar, koja uistinu vrijedi, koja je uistinu važna za mene kao svećenika. To je moja Misa. Možda sam slab propovjednik, bijedan govornik. Možda sam osrednji profesor, koji gnjavi i zamara svoje učenike. Možda ne mogu pobuditi kod svojih vjernika oduševljenje za vjeru i krepostan život. No sve ovo nije bitno. Ja sam pozvan i zaređen osobito zato, da prikazujem svetu Misu. Svaki dan jedamput ja se uzdižem iznad cijelog čovječanstva i nema tada nikoga iznad mene osim Gospodina Boga. To biva u času moje Mise.

Zar nije onda žalosno, kad najvažniji ovaj čin u danu svršim onako brzo, kao da me čekaju drugi, važniji poslovi? Možda činim tako radi nedovoljne priprave. Kod običnih ljudskih poslova i pothvata uvijek se zahtijevaju i izvršuju priprave. Koji puta vrlo ozbiljne priprave. Tako rade trgovci, agenti osiguravajućih društava, i svi drugi.

Moja priprava za najveći čin u danu bit će razmatranje. Za razmatranja se sjedinjujem sa svojim Bogom, oblačim na sebe Krista, identificiram se na neki način s Njime i izražavam se njegovim glasom. Trideset minuta je minimum za pripravu moje Mise, a da ne ubrajamo ovamo vrijeme potrebno za oblačenje i druge poslove u sakristiji. Od ovih trideset minuta posvetit ću jedno deset njih, da dobro odredim svoje nakane, da se sjetim brojnih osoba i potreba, za koje želim prikazati Misu i da se nastojim konformirati volji Kristovoj, kako bismo On i ja kod te Mise mogli biti na neki način jedna zajednička Žrtva: „Učini, Gospodine, da moja volja bude potpuno u skladu s Tvojom voljom. Sve ako se i bojim otvoreno je pogledati, sve ako i pokušam od nje pobjeći, učini, da se na meni uvijek ispuni Tvoja volja . . . Pa makar i protiv mog pristanka, ako bi bilo potrebno!"

Ništa ne može nadomjestiti ovo pripravno razmatranje prije Mise. Uz pomoć Božju ovo će me razmatranje jedino moći učiniti manje nedostojnim, da se za Žrtve sjedinim s Kristom.

Čovjek tako lako podlegne nemaru i gotovo se neopazice sve više i više zapušta. Sjetit ću se koji puta velikog zakona psihologije: nijedan moj čin nije bez posljedica za stvaranje nekog habitusa, dobrog ili zlog. Ne mogu govoriti naivno i djetinjasto: „Ovo ovaj puta ne vrijedi!" Svaki čin ima svoju neizbrisivu vrijednost. Sjetit ću se ujutro tog velikog zakona, kad budem jednom rukom prigušivao budilicu i zatvarao otponac, kad bih morao pripravno i bez oklijevanja ostaviti postelju . . .

Kad sam se tako pripravio, doći ću pred oltar i započeti svečanim, upravo grandioznim riječima: Introibo ad altare Dei. *Nisam li možda zaboravio, što znače te riječi, što znači taj čin, koji sada počinje? Majka Crkva kao da mi je dala na ruke svu svoju nebrojenu djecu, da ih prinesem na oltar, da ih sjedinim s ljubavlju Kristova probodena Srca i tako prikažem Ocu. Po meni će poteći milosti nebeske na Mistično Kristovo Tijelo. Ljubav i žrtve Mističnog Krista proći će preko mojih ruku prema Ocu, a od Njega će silaziti struja milosti. Kako bi bilo tragično, kad ne bih u toj dvostrukoj struji sudjelovao i ja svojom sviješću, svojom žrtvom, potpunim svojim srcem?*

Ako se jednom priviknemo govoriti svoju Misu brzo, vrlo je teško postići habitum contrarium. *Teško je iznova se naučiti ići dostojanstveno od ugla oltara do sredine i opet prema uglu, pa okretati se isto tako prema vjernicima, kako bismo im dali pouku i primjer sabranosti i ujedno održati nečujnu, ali snažnu propovijed o vjeri. Ja činim nepravdu svojim vjernicima, ako ih moje nestaložene, prebrze kretnje sablažnjuju, ako im ne dopuštaju, da smireno prate svetu Misu, ako u njima umanjuju mišljenje o vrijednosti svete Mise.*

Smijemo li braći svećenicima uputiti ovaj poziv: ljubimo svetu Misu? Svakako možemo reći, da se svećenik, koji uistinu ljubi svoju Misu, ne treba bojati vječne osude. A kako možemo ustanoviti, da li uistinu ljubimo svoju Misu? Ako nastojimo, da vanjsko naše držanje izražava onu Vjeru, koju bismo htjeli imati u duši za vrijeme svete Žrtve. Toliko psihologije svi znamo: vanjsko držanje može u velikoj mjeri učvrstiti i ojačati nutarnje osjećaje. Ima svećenika vrlo živog temperamenta u običnom životu, a za svete Mise tako su staloženi i smireni, da moramo gotovo pomišljati na čudo. — Svećenik ljubi svoju Misu, ako poslije Mise može kleknuti s osjećajem i uvjerenjem, da je kroz ovih trideset časaka uistinu nastojao dati Bogu sve najbolje od sebe. Svećenik ljubi svoju Misu, ako se služi s iskrenim uvjerenjem, da to nije samo Isusova Zrtva, nego i njegova osobna žrtva.

Smjernice za misnu godinu

„Potičemo vas, Časna Braćo, da svaki u svojoj biskupiji ili na povjerenom vam crkvenom području izvolite udesiti i propisati najzgodniji način, kako će puk moći sudjelovati kod svih tih čina...
A to može biti na razne načine: kad naime sav narod, po pravilima svetog obreda, ili skladno odgovara na svećenikove riječi, ili pjeva pjesme koje se slažu s raznim dijelovima žrtvovanja, ili čini jedno i drugo, ili napokon kad u svečanim Misama naizmjence odgovara na riječi Kristova službenika i ujedno pjeva liturgijske pjesme" (Enciklika „Mediator Dei").

A. Način sudjelovanja puka kod tihe sv. Mise

I. Sudjelovanje molitvom (Missa dialogata)

1. Važno pomoćno sredstvo i znak sudjelovanja vjernika kod svake sv. Mise jest, da zajedno stoje, kleče i sjede. Klečati treba: kod pristupnih molitava, ako ih odgovaraju svi prisutni; na riječi „I utjelovi se", ako svi recitiraju ili pjevaju „Vjerujem"; a u svakom slučaju od svršetka „Svet" do konca podizanja, za vrijeme Pričesti i kad svećenik na svršetku daje blagoslov.

2. Ministrant zastupa puk, ali je bolje, kad svi prisutni odgovaraju. Početi se može s djecom oko oltara. Najprije im treba protumačiti i s njima uvježbati, da za početak svi odgovaraju: „Amen" i „Et cum spiritu tuo — I s duhom tvojim". Osim toga, dok svećenik moli „Credo", neka svi glasno mole Vjerovanje apostolsko; isto tako „Oče naš", dok svećenik moli „Pater".

3. Postepeno se prelazi na ostale misne odgovore, koji smiju biti na narodnom jeziku, ako ministrant (tiše) odgovara u liturgijskom jeziku. U pristupnim se molitvama može ispustiti Ps 42. i uzeti samo antifona „Pristupit ću k oltaru Božjem" sa „Slava Ocu". U „Ispovijedi" će biti zgodnije moliti aorist „sagriješih" (stsl. sgreših).

4. Kad se to dobro uvježba, moći će se prijeći na treći stepen, da svi prisutni u dva kora glasno i skladno mole ono, što kod pjevane sv. Mise spada na puk: Slava, Vjerujem (apost), Svet, Jaganjče Božji (3. put oba kora zajedno).

II. Sudjelovanje pjevanjem (Missa cum cantu)

1. „Religijozne pučke pjesme... nastale iz samog liturgijskog pjevanja... mogu znatno pomagati vjernicima, da sv. žrtvi ne prisustvuju samo kao nijemi bespoaleni gledaoci, nego da prate sveti čin svojim duhom i svojim glasom, da sjedine svoju pobožnost s molitvama svećenika, uz uvjet,

da ove pjesme budu dobro prilagođene svakom dijelu žrtve“ (Encikl. „Musicae sacrae disciplina).

2. Zasada neka se uzimaju pjesme iz „Crkv. Kantuala“ i one, što ih donosi „Vjesnik zagreb. nadbiskupije“. Marijanske pjesme neka se ne pjevaju od prefacije do konca Pričesti.

3. Za prikazivanje se toplo preporučuje, da odmah iza misnikova „Oremus — pomolimo se“ zbor započne prastaru „Molitvu vjernika“, a svi odgovaraju: „Gospodine, smiluj se“ ili „Spasitelju svijeta, ti je (ga, ih) pomozi“, kako stoji u Prilogu (vidi str. 12).

4. Osim gore spomenutih zabranjeno je uvoditi bilo koju misnu pjesmu u izvorniku ili prijevodu bez izričitog dopuštanja mjesnog Ordinarija.

5. Ako je pjevanje popraćeno sviranjem, ovo se mora prekinuti barem dok misnik moli naglas početnu molitvu (kolektu), predslovlje i „Pater noster — Oče naš“, kao i kod pretvorbe.

III. Sudjelovanje molitvom i pjevanjem

1. Za ovaj najkorisniji način sudjelovanja kod tihe sv. Mise potrebno je izvježbati čitača i barem malen zbor (schola). Taj može biti sastavljen od dječaka i djevojčica, lijepo poredanih oko harmonija ispred oltara, dotično ispred ograde presbiterija.

2. Uz ono, što je rečeno pod II. i III., neka se postepeno još uvede:

a) Na početku ulazi svećenik s ministrantima barem preko dijela crkve, dok svi pjevaju prvu kiticu misne pjesme ili himna tog blagdana, dotično te dobi.

b) „Gloria — Slava“ se može pjevati u kojoj laganoj, najbolje koralnoj melodiji, ili u zgodnoj parafrazi na živom jeziku.

c) Kad misnik reče „Oremus“, nastavi latinski tiho, a čitač pročita oraciju na glas hrvatski, ali onda opet misnik na glas svima razumljivi „Per Dominum . . .“, da svi njemu odgovore: „Amen“. U crkvama sa stal. jezikom misnik moli čitavu molitvu na glas.

d) Dok svećenik čita poslanicu za se, čitač je pročita hrvatski, a na kraju se nakloni glavom, da svi reknu: „Bogu hvala“.

e) Za vrijeme tihog graduala i Evanđelja na liturgijskom jeziku zbor može pjevati jednu kiticu misne pjesme ili himna.

f) Evanđelje čita puku misnik hrvatski s uvodnim versima, na koje mu svi odgovore, a na koncu kažu: „Hvala tebi, Kriste“. Odmah zatim slijedi propovijed, najbolje s oltara ili ispred ograde.

g) Za „Credo — Vjerujem“ vrijedi što i pod b). Ili se recitira apostolsko Vjerovanje.

h) Kad počne prikazanje, neka sav puk stojeći, predvođen čitačem, rekne: „Primi, Gospodine, nas duhom ponizne i srcem skrušene, i tako neka bude naša žrtva danas pred tvojim licem, da ti bude mila, Gospodine Bože“. Na „Orate, fratres — Molite, braćo“ opet stojeći puk odgovori: Neka primi Gospodin žrtvu iz tvojih ruku na hvalu i slavu svojega imena, na korist također našu i svekolike svoje svete Crkve“.

i) Za „Sanctus — Svet“ vrijedi što i pod b).

j) Za vrijeme kanona svi kleče i tiho mole, osim ako se iza Podizanja pjeva koji euharistijski himan (Zdravo Tijelo, O hostijo spasonosna, Divnoj dakle i sl). Tihu molitvu ili pjevanje može iza Sanctusa prekinuti čitač riječima: „Spomeni se, Gospodine, Pape našega I., biskupa našega I., župnika našega I., nas sluga i službenica svojih za koje ti prinosimo ovu žrtvu. Po Kristu Gospodinu našemu“. Isto tako poslije pretvorbe: „Spomeni se, Gospodine, I. I. (prošli tjedan umrlih župljana i onih, kojima kroz slijedeći tjedan dolazi obljetnica) i svih sluga i službenica svojih, koji su otišli pred nama sa znamenjem vjere i počivaju u snu mira. Po Kristu Gospodinu našemu“.

k) Kad misnik podiže sv. prilike, neka ih svi pogledaju i reknu u sebi: „Gospodine moj i Bože moj“ (7 g. i 7 č. oprosta).

l) Za „Agnus Dei — Jaganjče Božji“ vrijedi što i pod b).

m) Prije pričesti svi mole „Ispovijedam se“, dva puta odgovaraju: „Amen“ i tri puta kažu: „Gospodine, nisam dostojan . . .“ (bez dodataka!) Za vrijeme pričešćivanja zbor može pjevati zgodam psalam (dotičnoga dana, 33., 22. i sl.), a svi neka odgovaraju: „Dođite i kušajte, — kako je dobar Gospodin“.

n) Kod popričesne se molitve postupa kao pod e).

o) Poslije „Ite Missa est“ svi odgovore misniku: „Bogu hvala“ i kleknu, da prime misni blagoslov.

p) Prekriživši se kod zadnjeg Evanđelja svi stojeći pjevaju zaključnu kiticu pjesme ili himna, a misnik, svršivši tiho zadnje Evanđelje, vrati se kraćim putem u sakristiju. (Ako je pod tihom sv. Misom bila homilija, smiju se ispustiti uobičajene molitve iza Mise).

B. Način sudjelovanja puka kod pjevane sv. Mise

1. Budući da „Misa, koja se obavlja tako da vjernici i svećenik izmjenično mole, ne mo-

že nipošto zamijeniti svečanu Misu, jer ova ima svoje osobito dostojanstvo" (Enc. „Mediator Dei"), neka se ta svakako sačuva, a gdje nema, neka se s vremenom uvede.

2. Promjenljivi se dijelovi u liturgijskom jeziku pjevaju koralno ili melodijom iz „Kantuala". Neka ih zbor pjeva razgovijetno, a svećenik neka povremeno te dijelove tumači puku.

3. Treba uložiti sve sile, da čitav puk pjeva ono, što na nj spada, a osobito sve odgovore, (za početak barem „Et cum spiritu tuo" i „Amen"), i to skladno, ne otežući.

4. Nikome nije dopušteno liturgijski tekst mijenjati ili skraćivati, niti mu što dodavati.

5. Naš domaći koral neka se ne samo čuva i prenosi na mlađe, nego neka se sakuplja, pročisti i širi.

„Svim silama nastojte, da se onim načinima i pomagalima, koje vaša razborilost bude smatrala zgodnijima, postigne jedinstvo mišljenja i osjećanja izmedju svećenstva i naroda; i da kršćanski puk tako djelotvorno sudjeluje kod liturgije, da to doista bude sveti čin, kojim svećenik, osobito onaj, koji se u povjerenoj mu župi brine oko duša, ujedinjen sa skupom vjernika prinosi dužno štovanje vječnom Božanstvu" („Mediator Dei").

Orate, fratres

(nacrti propovijedi u misnoj godini)

8. Što je žrtva — prinos

1. Što je žrtva (sacrificium)?

1. Žrtva u općenitom smislu je sve ono, što uključuje neku poteškoću ili odricanje iz motiva, da time častimo Boga ili svece, te iz bilo koje religiozne pobude. Tako žrtva može biti svaka molitva, čuvanje od grijeha, post, milostinja i sl. (Primijeni ono o pobožnosti: Jac 1,27; 1 Reg 15,22; Eccli 4,17; Matth 9,13; 12,7). U ovom se smislu često uzima žrtva, kad se o njoj govori u duhovnom životu. Ovakve su žrtve vrlo potrebite i zaslužne u kršćanskom životu.

2. Žrtva u strogom smislu. — a) Izvanjski dio žrtve. — Kada tumačimo žrtvu Mise, tad ne uzimamo riječ žrtva u općenitom smislu. Žrtva, ovdje naznačuje „svaki vidljivi dar prinesen, ali tako, da taj dar bude Njemu na čast istrošen ili nekako izmijenjen, barem time, što se blagosliva ili posvećuje". Sveti Toma veli: „Žrtva u strogom smislu je onda, kada se u stvarima Bogu prinesenim nešto događa: kao na primjer: kad se životinje Bogu prinesene ubijaju i kad izgore; kad se kruh blagoslovi, razlomi i blaguje... Ta i sama riječ žrtva (sacrificium) to govori: jer sacrificium dolazi odatle, što čovjek od tog dara čini nešto sveto". U St. Zavjetu životinje zaklane i izgorene (Exod 29,18 sq). Žrtva je na pr. i svijeća, ulje, tamjan i slično, što izgara u čast Boga, vino izljeveno po oltaru, kruh i hrana blagoslovom ili kakvim obredom u čast Bogu prinesena, a zatim blagovana, kao nešto „sveto", kao znak izmirenja ili jedinstva s Bogom i t. d., kruh i vino, što se u Misi blagosiva i konačno bitno izmjenjuje, pretvarajući se u tijelo i krv Kristovu. Dakako sama „izmjena" kruha i vina kao takova nije ono glavno u Misi, ali već i sama ona spada u definiciju žrtve. Eto, to je vanjski dio žrtve. *b) Unutarnji dio žrtve* jest nakana volje izvršiti vanjsku žrtvu, kao znak unutarnjeg prikazivanja duše Bogu, kojim duša sebe podvrgava Bogu priznavajući Ga svojim Početkom (Creator et Gubernator) i Svrhom života, u komu je jedino vječna sreća. Dakle: priznavajući se duboko i svestrano ovisnim o vrhovnom Gospodaru, Bogu. Ovaj unutarnji dio žrtve je najvažniji i glavni dio. Bez njega se Bogu ne bi sviđale ni najveće vanjske žrtve. Žrtva se prikazuje samo Bogu, jer je samo On naš Početak i Svrha. To je članak vjere. Ako nešto žrtvujemo (pa i Misu) svecima, to je smisao: žrtvujemo Bogu zato, što je svece proslavio i moleći ih, da oni Boga mole, da naša žrtva bude uspješno primljena kod Boga. U tom smislu slobodno je i korisno prinositi žrtvu (i Misu) svecima. *c) Razne vrste žrtava:* 1. Ako žrtvom hoćemo izraziti jedino „vrhovno gospodstvo" Božje i svoju svestranu ovisnost o Njemu, to je **poklonstvena žrtva** (sacr. latreuticum); 2. ako ovo isto hoćemo izraziti obzirom na već primljena dobročinstva, to je žrtva **zahvalnica** (sacr. eucharisticum seu gratiarum actionis); 3. ako ovo isto gospodstvo Božje — svoju ovisnost hoćemo izraziti obzirom na buduće darove, što ih od Boga prosimo, to je **prosna** žrtva (sacri impetratorium); 4. ako ovo isto hoćemo izraziti obzirom na uvrede Bogu nanešene i na dugove (zaslužene kazne) grijesima napravljene, to je žrtva **pomirna** ili

naknade (sacr. propitiatorium — satisfactorium). Nijedna žrtva ne traži nužno, da je prinese neki za to posebno određen čovjek (svećenik). Ali to dolikuje. To potiče na veće poštovanje. Stoga je to bilo općenito i kod pogana. U St. Zavjetu je Bog to naredio. Za Misu je to izričito naredio i prvi učinio sam Krist.

2. Što je prinos (oblatio)

1. Prinos u prvom smislu je dar (stvar) u čast Bogu prinesen, ali tako, da se dar nikako u sebi ne izmjenjuje time, što se Bogu prinosi. Dakle, svaka je žrtva prinos, ali svaki prinos nije žrtva. Prinos je na primjer: kada se dariva crkvi nešto, što je potrebno ili korisno za njezino uzdržavanje ili uljepšavanje ili svetih obreda, kao: darovati svijećnjake, oltarnike, slike, odijela za obrede i sl., bilo da se dariva sam predmet, bilo za te potrebe.

2. Prvine (primitiae) su prinos nečega „prvoga“, kao na pr.: prvih plodova, a može biti i bilo kojeg prihoda ili dobitka u nekom poslu ili zvanju. Prvine su bile naređene u St. Zavjetu (Deut 26).

3. Desetine (Decimae) su bile strogo naređene u St. Zavjetu, a u N. Zavjetu su bile naređene V. crkvenom zapovjeđu, te su još u raznim oblicima na snazi. One nisu ni žrtva ni prinos u pravom smislu, jer se ne prinose izravno Bogu (ni njegovom domu — crkvi), nego službenicima Crkve (svećenicima; u St. Zavjetu: levitima) za njihovo izdržavanje.

3. Čemu, zašto žrtve

Nisu ni potrebite ni korisne Bogu, ali jesu čovjeku, jer: *1. Čovjek se po prirodnoj sklonosti* služi osjetnim stvarima (znakovima), da izrazi svoje misli i duševno stanje. Ta, po osjetnim stvarima (znakovima): gledajući, slušajući, pipajući itd. — on i dolazi do spoznaje, pa čak i one duhovne. (Prema osjetnim predodžbama formuliramo i najduhovnije pojmove). Prirodno je, dakle, čovjeku, da na osjetni način izrazi svoj duševni stav i odnos prema Bogu: time se produbljuje i jača čovjekovo unutarnje raspoloženje, vanjskom žrtvom produbljuje se ona unutarnja. *2. Čovjek je i duh i tijelo:* oboje treba da služi Bogu. *3. Čovjek je društveno biće:* po prirodi teži k društvu i treba ga. Stoga: a) *zgodno* je, da najdublji i najveći čin religije (a to je žrtva) ima na sebi oznaku društvovnosti, b) time blagotvorno *djeluje na druge*, c) to je *potrebito*, kada se žrtva prinosi u ime društva ili za društvo (a Misa se uvijek prinosi u ime Crkve i za Crkvu).

Zaključak. — U svim žrtvama ili prinosima u čast Bogu, sjeti se: u svemu tomu su najvažniji duh, nakana, pobožnost i spremnost volje častiti i služiti Bogu. Tomu posveti najveću pažnju (vidi Luc 21,1—4: udovičin prinos). Vanjske žrtve i prinose poprati što dubljim: klanjanjem, zahvalom, prošnjom (ponizno i pouzdano), duhom kajanja i naknade, već prema tomu, koja je vrst žrtve ili prinosa, odnosno što tom žrtvom ili prinosom namjeravaš osobito ili posebno izraziti.

9. Sv. Misa je prava žrtva

U Kristovoj žrtvi na križu najsavršenije su ispunjeni svi uvjeti prave žrtve, o kojima je bilo govora u prošloj propovijedi. Kristov čovječji život bio je poništen smrću. A misa žrtvu križa ponavlja, jer *Kristovu smrt Misa:*

1. Zorno, vidljivo predočuje

1. U Misi se Bogu prikazuju vidljivi (osjetni) elementi (kruh i vino): to je bitni dio žrtve, „vanjski dio“ žrtve. Dok svećenik prikazuje kruh i vino, nad njim moli, *blagosiva* ih: to je već dosta za žrtvu. Pretvorbom se kruh i vino duboko izmjenjuju, recimo „poništavaju“, jer ostaju samo njihove vidljive prilike, a njihova se bit pretvara u tijelo-krv Kristovu. Misa je, dakle, žrtva već i stoga, što se u njoj kruh i vino Bogu u čast „blagosivaju-poništavaju“.

2. U Misi se zorno, osjetno predočuje poništenje Kristova čovječjeg života. Čovječji život se uništava, nastupa smrt, kad se sva krv rastavi od tijela. Kada svećenik, Kristovom vlašću, izgovara nad kruhom „Ovo je tijelo moje“, u snazi tih riječi i Kristova tajnovitog djelovanja, kruh se pretvara *jedino* u Kristovo tijelo; a kada nad vinom izgovara „Ovo je kalež“ . . ., vino se pretvara *jedino* u Kristovu krv. Tu nam se, dakle, predočuje *napose* tijelo, a *napose* krv Kristova. Nije li, stoga, Misa zorno *predočivanje* Kristove smrti? Čitav Krist je stvarno prisutan pod svakom prilikom. Ali to ništa ne smeta osjetnom predočivanju Kristove smrti. Jer naše uho čuje u Pretvorbi govoriti samo o tijelu ili samo o krvi, a naše oko napose gleda znakove (prilike) tijela, a napose znakove krvi, a to je dovoljno, da se

na osjetan (vidljiv, zoran) način *predoči* uništenje jednog čovječjeg života.

2. Sakramentalno ponavlja Kristovu žrtvu na križu

1. Što znači „sakramentalno“. Sakramenat znači nešto osjetno, nešto što se može primjetiti barem jednim od pet osjetila (tvar, riječi i t. d.), ali tako da to osjetno naznačuje dalje nešto neosjetno, n. pr. Božju milost, Krista pod Euharistijskim prilikama. Sakramentalno (otajstveno) znači: *u* ili *pod* nekim vidljivim (osjetnim) elementom ili znakom nešto se zbiva, skriva, djeluje, ali tako da toga ne možemo (barem ne potpuno ili svestrano) shvatiti. *U prirodnom zbivanju:* n. pr. pod vidljivom tvari magneta krije se „sakramentalno-otajstveno“ neka čudna sila. Ona djeluje na druge tvari privlačeći ili odbijajući ih. Čak prenosi na njih jedan izvjestan dio te privlačne ili odbojne sile („magnetizira“). To je iskustveno sigurno utvrđena činjenica. Ali što je ta sila? — *U natprirodnom zbivanju* (redu): n. pr. u sakramentu sv. krštenja pod osjetnom tvari prirodne vode i riječi krstitelja „Ja te krstim ...“ sakramentalno (otajstveno) se krije i djeluje neka božanska snaga, koja pere krštenikovu dušu i u njoj proizvodi neosjetnu, nevidljivu posvetnu milost, koju sv. Petar naziva „česticom Božje naravi“. Dakle:

2. Misa sakramentalno ponavlja ... znači: Euharistijske prilike ne samo zorno *predočuju* rastavljenu krv od tijela, nego u snazi Pretvorbe pod osjetnom tvari prilika kruha *stvarno* se krije Kristovo tijelo, a pod tvari prilika vina *stvarno* se nalazi Kristova krv. Nalaze se tijelo i krv na stvaran, ali sakramentalan, otajstven, neshvatljiv način. Riječi Pretvorbe kruha imaju snagu samo da pretvore bit kruha jedino u Kristovo tijelo, a riječi pretvorbe vina imaju moć da pretvore bit vina u Kristovu krv, i to te riječi stvarno čine: pod svakom tom osjetnom prilikom, postavlja se na otajstven način jedino tijelo ili jedino krv. Dakle: na otajstven, sakramentalan način tijelo i krv su napose postavljeni pod tim tvarnim prilikama. To znači sakramentalna, otajstvena smrt. Smrt pod tvarnim, vidljivim znakovima. Doduše, Vjera nas uči, da se *sada* nalazi čitavi Krist pod svakom prilikom. Ali to ne čine riječi Pretvorbe. To je zato, što je Krist poslije uskrsnuća objektivno besmrtan, što je Krist odlučio, da više ne umire, da se više nigda objektivno ne odjeljuje njegova krv od tijela. Ali, da je, recimo, nekoji apostol čitao Misu, dok je Krist bio mrtav, tada bi pod prilikom kruha bilo jedino Kristovo tijelo (bez krvi i duše), a pod prilikom vina bila bi jedino krv (bez tijela i duše), oboje bitno ujedinjeno u Drugoj Božanskoj Osobi. Jasno je, dakle, da riječi Pretvorbe - koliko je do njih - postavljaju napose i jedino tijelo ili jedino krv: a to sakramentalno, otajstveno rastavljanje ostvaruje pravu otajstvenu smrt-žrtvu.

Rečeno je, da za pravu žrtvu nije potrebito, da predmet žrtve (victima, hostia) bude objektivno poništen ili izmjenjen u čast Boga. Dovoljno je, da on bude „poništen“ u nekom vidljivom znaku ili simbolu. Tako n. pr. je bio običaj i kod nekojih pogana prinositi žrtvu i na taj način, da bi kakvim religioznim obredom prinijeli božanstvu hranu. Od tog časa ta hrana je bila simbolično poništena za ljude. Bila je smatrana vlasništvom toga božanstva. Zatim bi je jeli, ali ne više kao običnu hranu, već kao nešto što pripada božanstvu i u znak izmirenja ili sjedinjenja s njime. U Misi nije Krist objektivno poništen, ali jest otajstveno, sakramentalno, u euharistijskim prilikama, u osjetnim znakovima. Tu nam sve govori o Kristovoj krvi kao rastavljenoj: u pretvorbi kruha šuti se o krvi, a u pretvorbi vina šuti se o tijelu i još se govori o prolijevanju te krvi na otpuštenje grijeha. Osim toga te prilike jesu prilike neživih, mrtvih tvari (kruha i vina) Dakle i one same od sebe mogu biti znak samo neživog tijela i nežive (prolivene) krvi.

Krist, dakle, nije i ne može više biti objektivno poništen (mrtav), ali u sv. Misi i nežive tvari (kruh-vino) i riječi Pretvorbe, koje napose pretvaraju kruh u tijelo, a vino u krv Kristovu, ostvaruju jedno osjetno, vidljivo stanje otajstvenog sakramentalnog poništenja. A ovakovim stanjem poništenja jasno se na *izvanjski način* izriče onaj *unutarnji stav* i Kristove i naše duše, kojim se Bogu priznaje njegovo vrhovno gospodstvo i naš potpuna ovisnost i podložnost: a to su dva dijela prave žrtve.

Konačno: budući da se u ovom sakramentalnom, otajstvenom i osjetnom stanju poništenja (rastave, smrti) Krista, stvarno nalazi nekoć objektivno žrtvovano tijelo i nekoć objektivno prolivena krv Kristova u njegovoj muci i smrti na križu i budući da se tu u Kristovoj duši nalazi i sada Kristova ljubav

prema žrtvi: time se sakramentalno, otajstveno ponavlja Kristova žrtva na križu.

Zaključak: Misa je duboko otajstvo. U istim riječima pretvorbe vina Crkva je umetnula ove dvije riječi: „Otajstvo Vjere“! To su riječi divljenja i čuđenja. Crkva nas, dakle, u tom najsvečanijem času, kad se ima dovršiti ostvarenje žrtve, upozorava: samo u svijetlu vjere, u toplini zahvalne ljubavi i raskajana srca možemo shvatiti (koliko je moguće) ovu žrtvu, s njom se sjediniti i obilne plodove od nje trajno ubirati.

10. Istovjetnost žrtve sv. Mise sa žrtvom na križu

Sv. Misa sakramentalno (pod vidljivim tvarima, znakovima kruha i vina) obnavlja žrtvu na križu. Znači, da žrtva Mise mora biti jedna te ista s onom na križu. Tako i jest. To je članak Vjere (Trid., sess. 22, cap. 2). Žrtva Mise i Križa su u biti jedna žrtva s tri razloga:

1. Isti je žrtveni dar (eadem hostia, victima)

1. Na križu je Krist žrtvovao svoj čovječji život, dopustivši, da Mu ljudi raznim mučenjima i pribijanjem na križ stvarno proliju svu njegovu krv, a time je prirodno sljedilo uništenje čovječjeg života: smrt Krista kao čovjeka. Žrtveni *dar na križu* jest *Krist*, koji tu kao čovjek umire.

2. U Misi žrtveni dar jest isti Krist: pod euhar. prilikama nalazi se stvarno, a ne samo simbolično, Krist. Između Krista na križu i Krista u Misi nema nikakve stvarno-osobne razlike Isti je, dakle, žrtveni dar, koji je bio prinesen Ocu na križu i koji se Njemu sada prinosi u Misi: Krist!

2. Isti je Prinositelj-Žrtvovatelj (svećenik)

1. Krist je bio žrtvovatelj (sveć.) na križu. Nije uvijek prinositelj žrtve onaj, koji žrtveni dar uništava (ubija), nego onaj, koji taj dar prikazuje Bogu kao znak unutarnje žrtve duše. U St. Z. zaklali bi životinje izvan svetišta, a tako zaklanu prikazao bi u svetištu svećenik svetim obredom Bogu kao znak unutarnje žrtve duše svoje i ostalih. Tako ni Židovi ni rimski vojnici, koji usmrtiše Krista, nisu bili prinositelji žrtve (oni su krvnici!), već jedino Krist, koji je muku i smrt (što Mu je nanesena) prihvatio iz ljubavi prema Ocu i ljudima. To je učinio kao moralna glava svih ljudi i u njihovo ime Ocu prinio u one četiri glavne svrhe (klanjanje — zahvala — prošnja — naknada. Protumačiti kratko te svrhe).

2. Krist je žrtvovatelj (sveć.) i u Misi. I to je članak vjere. Tridentinski Sabor naučava, da je u Misi i na križu isti žrtveni dar (eadem hostia), isti žrtvovatelj (idem nunc offerens) samo što se u Misi Krist u tu svrhu služi za to posvećenim svećenicima (sacerdotum ministerio). „Krist svećenik prikazao je sebe kao žrtvu za grijehe i vječito se prikazuje“ (Pijo XI. — Enc. o Kristu Kralju). U Misi je najvažniji čin Pretvorba, jer se u tom času vrši i žrtva i prinosenje žrtve Ocu. Bez Pretvorbe ne može biti Misa. U tom času iščezavaju sva osobna svojstva čovjeka-svećenika. Svećenički biljeg, što ga je svećeniku Krist utisnuo u dušu na dan svećeničkog ređenja, drži svećenika u trajnom dodiru s Kristom-Svećenikom. Po tom biljegu djeluje Krist, dok svećenik izgovara čisto Kristove riječi i u ime Kristovo: „Ovo je tijelo . . . krv . . . moja“. U tom činu svećenik potpuno iščezava. U ostalim sakramentima djeluje svećenik u Božje ime: „*Ja* te krstim . . . *Ja* te odrešujem . . . u ime Oca . . .“ A u Misi svećenik samo ponavlja Kristove riječi iz Zadnje večere . . . i po tim riječima kroz svećenički biljeg zastruji Kristova pretvorbena snaga i tad se kruh pretvara u tijelo, a vino u krv Kristovu: Krist je tu prisutan, Krist je tu sakramentalno (pod euh. prilikama) napose stavio svoje tijelo, a napose svoju krv, Krist je to, sa zalugama stečenim na križu, prikazao Ocu — Žrtva Mise je prinesena!

3. Ista je „duša“ Žrtve Mise i Križa: isti čin Kristove ljubavi

Od prvog časa svoga čovječjeg života (pod srcem svoje Majke) Krist je imao savršenu uporabu razuma i volje: i od tog časa on je sebe prikazao Ocu iz ljubavi prema Njemu i svim ljudskim dušama (vidi Hebr 10,5—10). Žrtva na križu bila je samo najviši uspon te iste ljubavi, a ne neki novi osamljeni čin ljubavi. Taj isti čin ljubavi Kristove duše nalazi se i u žrtvi Mise. A o „duši“, o ljubavi i nakani najviše ovisi i vrijednost i istovjetnost žrtve.

4. Razlike žrtve Mise i Križa

1. Izvanjska razlika: na križu je izvršena žrtva „objektivnom“ rastavom krvi od tijela: prolijevanjem krvi - krvni način! Žrtva Mise vrši se „sakramentalnom“ (pod rastavljenim

prilikama kruha i vina), rastavom krvi od tijela - nekrvni način! Ali *način* prikazanja ne mijenja *naravi* žrtvenog dara. Zar bi se vrijednost jednog dara izmijenila, ako bi taj dar nekomu pružili (prikazali) na srebrenoj ili zlatnoj ili drvenoj plitici? Vrijednost samog dara je uvijek ista, samo on drukčije *izgleda*, kada je na jednoj ili drugoj plitici.

2. *Unutarnja* razlika: Žrtvom na križu Krist je *zaslužio* za *sve* ljude sve milosti potrebite i korisne za posvećenje i spas duše, ali *nije* te milosti *primjenio* (aplicirao) *pojedinim* dušama. Žrtvom Mise Krist (po svećeniku) *primjenjuje* te milosti pojedincima, ali ih *ne zaslužuje*.

Zaključak. — Sveta je Misa, dakle, ista žrtva s onom na križu, jer je svuda: isti žrtveni dar (Kristov čovječji život — Krist) — isti glavni žrtvovatelj (Krist sebe prikazuje) — ista je „duša“ jedne i druge žrtve (isti čin ljubavi Kristove duše). Stoga lijepo veli sv. Ivan Zlatoust: „Kada gledate na oltaru posvećenog Božjeg službenika (svećenika), gdje prema nebu podiže sv. Hostiju, nemojte misliti, da je on glavni svećenik, nego uzdignite svoje misli iznad onoga, što udara u vaša osjetila i gledajte u duhu Kristove ruke na nevidljiv način uzdignute“ (Homil. 60. antiohijskom narodu).

11. Učinci — plodovi Sv. Mise

Vrijednost Mise je neizmjerna. To jasno slijedi iz prvih triju propovijedi: Misa je jedna žrtva s onom na križu, a ova je neizmjerne vrijednosti. Svrha, nakana Kristove žrtve na Križu i u Misi jest prinijeti Ocu: Klanjanje — Zahvalu — Prošnju — Naknadu. Prema ovim nakanama razvrstavaju se razni učinci i plodovi Mise.

1. Učinci Mise prema Bogu: klanjanje i zahvala

1. Klanjanje. — Najdublja naša dužnost *kao stvorova* jest, da priznamo svoju potpunu i svestranu ovisnost o Bogu. Od Njega smo stvoreni. Tijelo imamo od roditelja po njihovoj roditeljskoj moći, što je od Boga primiše. Dušu je samo Bog stvorio i spojio s onim sitnim tijelom, dok smo bili pod majčinim srcem. Sve naše tjelesne i duševne sposobnosti; sve, što je u nama i oko nas, jest — neposredno ili posredno — od Boga. A mi smo *još i prava Božja djeca*, po posvetnoj milosti, što nam je Krist zasluži *bez* naših zasluga. Eto dva duboka razloga naše duboke i svestrane ovisnosti. To moramo priznati i Bogu se potpuno podložiti u duši. To znači klanjati se Bogu u duši. To moramo na izvanjski način posvjedočiti. To činimo žrtvom, a savršeno — kako se dolikuje Bogu — to možemo učiniti jedino žrtvom Mise. Jedino Misom savršeno se ispunjavamo Božju zapovijed: „Klanjat ćeš se Gospodu svome Bogu i njemu jedinom služiti“ (Deut 6,13). Na ovo klanjanje zgodno nas potiču mnogi tekstovi Mise kao na pr. u „Gloria“.

Zahvala. — S dužnošću klanjanja usko je povezana dužnost, da se Bogu zahvaljujemo na svim primljenim darovima. Zahvalnost je među najljepšim odlikama plemenita srca. Nezahvalnost je među najodvratnijim manama; kaže se: crna nezahvalnost. Što smo od Boga primili? Sve! (vidi prvu točku! Možeš spomenuti zdravlje, tu ili onu sposobnost, dar vjere, tolike sakramente i t. d.). Ovu unutarnju zahvalnost moramo izraziti na izvanjski način. Jedino Misom to možemo savršeno. Prikazujući Ocu Krista u Misi, mi Mu prinosimo dar neizmjerne vrijednosti. Misom nadmašujemo čak sve darove Božje i primljene i što možemo uopće primiti! Jer Bog — Čovjek vrijedi više nego bezbroj svemira, ljudi i svih milosti Božjih! Misom, dakle, prinosimo Bogu klanjanje, kolikogod to traži njegovo vrhovno gospodstvo i zahvalu koliko god to traži njegova darežljivost prema nama.

2. Učinci Mise prema nama: naknada i prošnja

Žalosna je činjenica, da postoji grijeh. Grijehom se nanosi Bogu uvreda, a grešniku dužnost podnošenja kazne. Misom postajemo sposobni prinijeti Bogu čast višu nego što je uvreda grijehom nanesena. Time Boga opet sebi „*umilostivljujemo*“ (propitiatorius effectus). Misom prinosimo Bogu *naknadu* više nego li je nepravda grijehom počinjena (satisfactorius ef.). Ova dva učinka su zapravo jedan učinak Mise sa dva odjeka. Mi trebamo novih Božjih darova; moramo ih u Boga moliti, prositi. Misa nam daje moć sigurnijeg uspjeha, *moć isprošenja*. Zato, jer ova dva učinka stvaraju *u nama* neku moć, zato ova dva učinka zovemo također *plodovi Mise*. Misa, naime, u nama rađa plodom, moći: umilostivljenja i uspješne prošnje.

1. Plod naknade. — Krist je na križu prinio Ocu *čast* neizmjerno višu nego li je *uvreda* što Mu je nanose svi mogući grijesi zajedno; pre-

trpio je patnju, *kaznu* i nju prinio Ocu kao *naknadu* za nepravdu, nered grijehom počinjen. Kristovom podnesenom kaznom, jer je ta kazna, ta muka na neki način neizmjerna (Krist je bio najsavršenije osjetljiv, zato je najbolnije iskusio tjelesna mučenja; bio je najsavršenijeg razuma i najvišeg nadnaravnog svijetla: zato je trpio najviše duševne muke — Maslinski vrt!) a moralno poniženje u muci i smrti neizmjerno (Bog-Čovjek izrugivan!) Zato se *Kristovom patnjom — kaznom na križu ispravlja poremećeni red* pravde, što ga grijeh uzrokuje, *neizmjerno više nego svim kaznama*, što bi ih svi i grešnici i pravednici zajedno mogli pretrpjeti.

No, da li je time sve svršeno? Da li se Bog prema svakom pojedinom grešniku već umilostivio? Da li su svakom grešniku grijesi oprošteni i svi njegovi dugovi (kazne vječne ili vremenite), što ih je prema Bogu grijehom napravio, brisani? Jasno je, da ne! Grešnik mora Kristovu naknadu sebi prisvojiti, u sebe je primiti, svojom je učiniti i tada je prinijeti Bogu kao „svoju“ za svoje grijehe.

Kako će grešnik Kristovu naknadu u sebe primiti, svojom učiniti? Vjerom u vrijednost Kristovih zasluga kao „*svojih*“ (Ot. Tijelo Kristovo!), žaljenjem počinjenih grijeha i, dosljedno, ozbiljnom nakanom odbiti u budućnosti svaki grijeh. *Prispodoba:* U nekom kraljevstvu postoji jedan izvjestan broj krivaca („grešnika“), koji se teško ogriješiše o čast i vjernost prema kralju. Kraljev jedinac dolazi pred svoga oca-kralja i moli oproštenje za sve one krivce i prinosi sebe, svoju vjernost i poštovanje, čak i život, ako to otac hoće, kao naknadu za uvredu, što mu je oni naniješe. Što će na to kralj? On će tu sinovlju ponudu *načelno* prihvatiti (eto vrijednost Kristove žrtve u sebi!) Ali kraljevi uvjeti će biti: Svaki krivac mora se; sine moj, s tobom solidarizirati. Mora uvredu požaliti, vjernost obećati, napraviti molbu, u kojoj će naznačiti to žaljenje i obećanje i moliti me, da tvoje poštovanje, tvoju naknadu moje povrijeđene časti primim kao njihovu. U kratko: hoću, da se s tobom, sine, u svemu „solidariziraju“! — Krivci izvrše te uvjete, a kralj izdaje pomilovanje svakom takvom krivcu. Među tim krivcima ima ih sigurno s raznim stepenima žaljenja, obećanja i „solidariziranja“ s kraljevim sinom. Kad bi kralj mogao čitati njihova srca, on bi to na različite načine i opraštao. Nekima bi dao odmah čak i najviša mjesta (onima, što se savršeno kaju, savršeno solidariziraju sa sinom — tako Krist savršeno raskajanom Petru!); nekima bi dao manju službu; nekima bi samo oprostio smrtnu kaznu i svaki zatvor; nekima bi oprostio smrtnu kaznu, ali bi morali izdržati još neko vrijeme zatvor ili kakvu drugu kaznu (čistilište!).

Tako je s ovim plodom svete Mise. Što se savršenije „solidariziramo“ s Kristom, što je naime naše kajanje savršenije, što se ono savršenije pretvori u ljubav; što življe vjerujemo, da su Kristove zasluge naše zasluge, jer ih je u ime nas (kao naša „Glava“) i za nas zaslužio i Ocu prinio, (i u Misi sada prinosi); što življe želimo, da od tih Kristovih zasluga u sebe primimo: i tako sebe i Krista u Misi i po Misi Ocu prikažemo: tim ćemo više ploda od Mise ubrati: grijesi dublje (ostaci grijeha!) oprošteni, dugovi za grijehe potpunije brisani, a Bog nama skloniji, jer će Božje milosti obilnije prostrujiti kroz našu dušu. I ako je, dakle, vrijednost izmirenja i naknade Mise u sebi neizmjerna, *u nama će plod* te naknade biti uvijek u razmjeru s našim duhovnim raspoloženjima, s našim „*sudjelovanjem*“ u žrtvi Mise. *Dakle:*

A. *Grešniku (u smrtnom gr.), koji „sudjeluje“ u Misi:* a) *osrednjim raspoloženjem* t. j. nesavršenim kajanjem, ne baš jakom vjerom u Kristove zasluge kao svoje, ne toliko živom željom sebi prisvojiti te zasluge: Misa daje toliku milost kajanja, da će mu se grijesi oprostiti tek u ispovijedi.

b) *Grešniku, koji sudjeluje Misi savršenim raspoloženjem* (savršenim kajanjem itd.): grijesi mu se odmah opraštaju u snazi savršene ljubavi, a time i vječna kazna, ali mora imati ozbiljnu nakanu ispovijediti se što prije, jer to je Kristova volja (ako se ne bi ispovijedio, teško bi sagriješio). c) *Grešniku koji sudjeluje Misi najsavršenijim raspoloženjem* (vanredno živo savršeno kajanje, vanredno živa vjera i ljubav) ne samo da se odmah opraštaju grijesi i vječna kazna (uz nakanu ispovijediti se, kao gore!), nego se ulijeva toliko obilje milosti, zasluga i ljubavi, da mu možda nije ostalo niti malo duga vremenitih kazna.

B. *Grešniku koji „ne sudjeluje“ u Misi.* Dajemo n. pr. čitati Misu za obraćenje nekog grešnika, koji ili ne zna ili ne mari za to, te i dalje živi grešnim životom. Da li će mu koristiti Misa? Sjetite se gornje prispodobe kralja-sina-krivaca! Može li sinovljeva intervencija kod oca kralja koristiti krivcu, dok on ostaje pri svojoj krivici ili čak i dalje vrijeđa kralja?

Tako ni grešniku „intervencija“ Mise ne koristi, dok on ustraje u grijehu. No nebeski Otac *može* (ne mora) primiti Misu u tom smislu, da takova grešnika prosvijetli jednim jačim svijetlom, uzdrma kakvim događajem, te grešnik odmah ili postepeno dođe do obraćenja. To Bog često čini, osobito, ako se žrtva Mise za takova grešnika često prinese. No tu nema ništa sigurno određena. Ipak je sigurno, da Misa za ovakova grešnika nije nigda beskorisna. Bog će učiniti barem da taj grešnik manje griješi (to je već jedna milost), ili da dobije barem na zemlji nekakovu nagradu za ono malo dobra, što čini ili slično. Ali potankosti ove pomoći Božje, ostaju Božjom tajnom.

C. *Pravedniku* (duši u posvetnoj milosti), koji sudjeluje u Misi ili se Misa za njega prinosi, ona uvijek barem djelomično briše dugove (zaslužene kazne), povećava milost i zasluge: sve to prema njegovoj stvarnoj pobožnosti (ne prema osjećaju pobožnosti — vidi „Naslj. Krista“, knj. 4, gl. 8 i 9).

2. **Prošnja**: moć isprošenja novih darova od Boga. Kakove darove, dobra, milosti možemo isprositi od Boga sv. Misom? Svaki dar uz ove uvjete:

A) Da je taj dar potrebit ili koristan za vječni spas onoga, za koga se Misa prikazuje. Ako na pr. prosimo zdravlje bolesniku, komu bi ono bilo povod grijeha i vječne osude, Misa mu ne će isprositi zdravlje (uopće ili ne odmah), ali će mu isprositi duhovnu snagu, da bolest podnosi kršćanskim duhom. Takovih primjera ima dosta.

B) Da se taj dar (na pr. zdravlje) može postići redovitim putem, da se za nj ne traži čudo. Teškoj bolesti može Bog pomoći nečudesnom providnošću na taj način, da upravlja liječnikom, da nađe točnu diagnozu (koliko ima netočnih?), da propiše najuspješniji lijek; da bolesniku dade opreza i strpljivosti i očuva ga od naglih ili teških komplikacija; da Bog naredi bolesnikovu anđelu čuvaru, da ga uspješno čuva i u tjelesnom pogledu (tako se lako zaboravlja na anđela čuvara!) i slično. U tom Božjem postupku nema ništa čudesna, to je samo postupak brižne i očinske njegove providnosti, koju nam Misa za taj slučaj isprosi. Ali, ako se radi o bolesti, koja nije izlječiva prirodnim sredstvima, tada nam Bog *može* pomoći, ali *ne mora*, pa ni uz prikazanje Mise: Krist na križu nije zaslužio čudesa za nas, pa nam onda ni Misa to ne može zaslužiti, ne mora isprositi. U djelokrugu prošnje darova od Boga, Misu možemo smatrati kao jednu molitvu, koja je doduše neizmjerno vrijednija od naših molitava, ali zato i za prosni uspjeh Mise vrijede uglavnom isti uvjeti kao i za molitvu. Dva uvjeta smo sada već spomenuli (A i B); još su ovi: onaj, za koga se moli, da ne stavlja zapreku (to je svaki teški grijeh); ustrajnost u molitvi. U vezi s ovom ustrajnošću znači, da je moguće, da je Bog odredio dati taj dar ne po jednoj Misi, nego po nekom, Njemu poznatom, broju Misa. Uvjeti uspješne molitve sa strane onoga, koji moli, jesu: stanje milosti — poniznosti — pouzdanje — sabranost: ovi se uvjeti u Misi uvijek ispunjavaju, jer tu je Krist glavni molitelj. Dakako, da i vjernik, za koga se Misa prikazuje (posebno ili općenito) mora nastojati imati što savršenije ove uvjete (duševna raspoloženja), što ih Krist ima, jer time postaje dostojniji, sposobniji isprositi, dobiti prošene darove.

3. Razdioba plodova Mise

Plodovi (naknade i prošnje) Mise jesu: 1. Opći — 2. Posebni.

1. Opći: Krist se na Križu prikazao Ocu kao posrednik ze sve ljude i za njih zaslužio sve potrebite i korisne milosti. U Misi se prikazuje dijeleći (aplicirajući) te zasluge:

a) *izravno:* svim članovima (vidljivim i nevidljivim) svoga nevidljivog tijela (pro omnibus fidelibus christianis vivis atque defunctis); b) *neizravno:* svim ljudima, ali samo, da i oni postanu članovi njegova ot. tijela (pro nostra et totius mundi salute). Taj plod izravni i neizravni nije svakom pojedincu jednako udijeljen već prema duhovnom raspoloženju i „sudjelovanju“ u Misi. Odatle važnost i tjelesne prisutnosti Misi i duhovnog sudjelovanja u njoj. Ovaj plod se ništa ne umanjuje za pojedinca zato što je broj prisutnih vjernika u crkvi ili postojećih ljudi u svijetu veći. Tu je jedino mjerilo obilnosti ploda duhovno sudjelovanje u Misi.

2. Posebni plodovi Mise su određeni onomu, za koga svećenik namijeni Misu. Iako je vrijednost Mise objektivno uzete (Krist se tu žrtvuje!) neizmjerna, plodovi (naknade i prošnje), što ih ubire onaj, za koga svećenik namijeni Misu, nisu neizmjerni. Prvo zato, što je svaki stvor nesposoban primiti u sebe nešto neizmjerno, budući da je sam omeđenih sposobnosti. Drugo, što se ovi plodovi ubiru prema čovjekovoj duhovnoj pripravi (čista savjest, pobožnost i slično). Sveti Toma Akv. naučava, da nam Misa koristi „prema tome koliko smo pobožni.“

Autentično rješenje nekih liturgijskih teškoća

Na naš dopis, koji smo pri kraju rujna uputili, dobili smo neočekivano brzi odgovor te ga ovdje u cijelosti priopćujemo

SACRA RITUUM CONGREGATIO

N. B. 74/956.

SIRMIEN. et BOSNIEN.

Redactor Ordinis Divini Officii recitandi Sacrique peragendi pro clero saeculari Sirmien. et Bosnien., de consensu sui Ordinarii, Sacrae Rituum Congregationi sequentia dubia pro opportuna solutione humiliter subjecit, nimirum:

1° Utrum *praecedentia* cujusvis *Dominicae*, de qua in Decreto Generali de rubricis ad simpliciorem formam redigendis Tit. III. n. 2., ita intelligenda sit, ut praecedat commemorationem vel festi duplicis I. classis eandem praecedentis vel sequentis.

2° Utrum in privata recitatione, quando Matutinum separatur a Laudibus, sit primum dicenda *in fine Matutini* Oratio diei et dein versiculi „Dominus vobiscum ... Benedicamus Domino ... Fidelium animae ..."

3° Utrum *in festo S. Marci Evang.*, quando suo die celebratur, omittenda sit *commemoratio* S. Marci in Missa cantata de Rogationibus, etiamsi dicta Missa sit unica in aliqua ecclesia.

4° Utrum diebus ritus simplicis, quando nulla commemoratio neque collecta ab Ordinario imperata praescribitur, et orationes ad libitum permittuntur: a) debeat per additionem talium orationum ad libitum seu ex devotione *numerus ternarius* induci seu attingi; — b) valeat idem responsum pro Missis Defunctorum.

5° Licetne *orationem pro Episcopo* in anniversario electionis vel consecrationis in Missa addere: a) in Dominicis I. classis (excepta Dominica II. Passionis)? — b) diebus, quibus jam tres orationes a Rubricis praescribuntur, ita ut oratio pro Episcopo ultimae ex his orationibus sufficiatur, cauto tamen ne ista ultima oratio sit aliqua e numquam omittendis?

6° Licetne in iisdem casibus addere orationem *pro seipso sacerdote* in anniversario propriae ordinationis ?

7° Quando solemnitas externa *anniversarii Summi Pontificis* subsequenti Dominica I. classis celebratur: a) potestne Episcopus praescribere ut in Missa cantata principali addatur oratio pro Papa? — b) et quatenus affirmative, estne haec oratio dicenda sub unica conclusione cum oratione Dominicae occurrentis?

8° a) An liceat Missae de die aut Missae votivae addere, sub unica conclusione, orationem *pro gratiarum actione;* — b) an oratio ipsius Missae et oratio pro gratiarum actione sint considerandae tamquam inseparabiles, idest tamquam unica oratio relate ad numerum aliarum orationum et collectarum, quae forte dicendae occurrant.

9° Estne *Missa unica* privilegiata *de D. N. Jesu Christo* Summo et Aeterno *Sacerdote* initio mensis Januarii et post festum Ascensionis Domini prohibita etiam in casu, quando Officium et Missa sunt de S. Maria in Sabbato vel de aliquo Sancto?

10° Utrum illi, qui *diebus Litaniarum* sive majorum sive minorum intersunt processioni, in qua Litaniae lingua vernacula cantantur (vel recitantur), teneantur easdem Litanias dictis diebus etiam lingua latina recitare.

11° Si eodem anno occurrat transferri *festum* duplex primae classis *S. Georgii Martyris*, Patroni loci vel Tituli alicujus ecclesiae, et festum duplex secundae classis Ecclesiae Universalis S. Marci Evang., quaeritur: quodnam ex his festis prius celebrari debeat?

12° Ubi de consensu Ordinarii loci *processio theophorica* SSmi Corporis Christi in sequentem Dominicam minorem transfertur, a) licetne hac Dominica ante processionem celebrare unicam Missam solemnem de SSmo Corpore Christi? — b) et quatenus affirmative ad primam partem, estne ritus istius Missae talis, ut in ea dicatur Gloria, commemoratio Dominicae tantum, omissa etiam collecta imperata pro re gravi etiam in dupl. I. classis dicenda, Credo et Praefatio communis?

Et Sacra eadem Rituum Congregatio, audita sententia Specialis Commissionis, reque sedulo prepensa, respondere censuit:

Ad I. Affirmative.

Ad II. Affirmative.

Ad III. Affirmative.

Ad IV. ad a) Negative; — ad b) Affirmative.

Ad V. ad a) Serventur Rubricae generales Add. et Variat. tit. II. n. 5. — ad b) Affirmative.

Ad VI. Negative.

Ad VII. Affirmative, sub unica conclusione.

Ad VIII. ad a) Affirmative, sed juxta Rubricas ad Missam pro gratiarum actione; — ad b) Affirmative.

Ad IX. Dicitur Missa de tempore.

Ad X. Affirmative.

Ad XI. Prius festum S. Georgii Mart. et dein S. Marci.

Ad XII. a) Affirmative; — b) Affirmative.

Atque ita rescripsit et declaravit die 18. Octobris 1956.

† *A. Carinci*, Archiep. Seleucien., S.R.C. a secretis

L. S. *Henricus Dante*, subst.

(Primjedbe i primjene u slijedećim brojevima)

Molitva za svećenički podmladak

Gospodine Isuse Kriste, veliki i vječni Svećeniče, žalosno je Tvoje Srce, kad vidiš ovce bez pastira. Zato u Tvoje ime i po tebi molimo nebeskog Oca, da pošalje poslenike u svoju žetvu.

Isuse, ljubitelju čistoće, učini, da kršćanski roditelji odgajaju svoju djecu u duhu požrtvovnosti i da velikodušno daruju u Tvoju službu one, koje Ti pozoveš.

Učitelju apostola, odaberi i privuci između naše drage mladeži one, koji će nam prikazivati žrtvu svete Mise, dijeliti svete sakramente, te moliti i žrtvovati se za nas.

Dobri Pastiru, čuvaj ih od vanjskih i nutarnjih pogibelji i daj im ustrajnost u svetom zvanju, da postanu svećenici po Tvojem Presvetom Srcu. Neka puni vjere i ljubavi prema tebi i Tvojoj svetoj Crkvi nesebično posvete sve svoje snage za održanje i širenje Tvojega kraljevstva u neumrlim dušama.

Majko Marijo, čuvaj naša sjemeništa. da iz njih izađe mnogo svetih svećenika, koji će našem narodu sačuvati najveće blago svete vjere. Amen.

MOLITVA VJERNIKA NA PRIKAZANJU

I. Bože, daj mir, jedinstvo — svetoj Crkvi kršćanskoj: Gospodine, pomiluj nas!
Ne daj da izgine — baština tvoja: Gospodine, pomiluj nas!
Učini da se odvrati — od nas srdžba tvoja: Gospodine, pomiluj nas!
Svi smo ti sagriješili — primi pokoru našu: Gospodine, pomiluj nas!
Pogledaj Gospodine, — i oprosti grijehe naše: Gospodine, pomiluj nas!
Čuvaj nas, Bože, — od pomora, rata i glada; Gospodine, pomiluj nas!
Bdij, Gospodine, — nad ovim mjestom: Gospodine, pomiluj nas!
Desnicom svetom svojom — blagoslovi polja, njive, vinograde naše: Gospodine, pomiluj nas!
Bože, daj dažda — zemlji svojoj: Gospodine, pomiluj nas!
Daj pokoj dušama vjernih, — koji su preminuli: Gospodine, pomiluj nas!
Daj, da se uzraduje — kršćanska vjera: Gospodine, pomiluj nas!

II. Za tvoju svetu Crkvu katoličku — molimo te: Gospodine, smiluj se
Za papu našega I. i za sve svećenstvo, koje mu je povjereno — molimo te: Gospodine, smiluj se
Za slobodu vjere, za obraćenje pogana, za mir naroda — molimo te: Gospodine, smiluj se
Za ovo mjesto i za sve, koji prebivaju u njemu — molimo te: Gospodine, smiluj se
Za sve, koji se nalaze u pogibelji duševnoj i tjelesnoj — molimo te: Gospodine, smiluj se
Za radnike, mornare i putnike — molimo te: Gospodine, smiluj se
Za bolesnike, nemoćnike i umiruće — molimo te: Gospodine, smiluj se
Za sve one, koji u Crkvi tvojoj vrše djela milosrđa — molimo te: Gospopine, smiluj se
Usliši nas, Bože, u svakoj molitvi i prošnji našoj — molimo te: Gospodine, smiluj se

III. Svetoj Crkvi Božjoj — vječno spasenje: Spasitelju svijeta, Ti je pomozi!
Papi I., Vrhovnom Svećeniku i sveopćem Ocu — život i pobjeda: Spasitelju svijeta, Ti ga pomozi!
Nad-Biskupu našemu I. — blagoslov i uspjeh: Spasitelju svijeta, Ti ga pomozi!
Svemu vjernom puku — mir i prava sloga: Spasitelju svijeta, Ti ga pomozi!

IV. Grešnici, tebe molimo, usliši nas!
Da nam oprostiš... (po volji iz 3. dijela Litanija svih svetih).

Haurietis aquas in gaudio

(Okružnica Sv. Oca Pape Pija XII. — od 15. svibnja 1956. godine — o štovanju i pobožnosti prema Presvetom Srcu Isusovu)

Časnoj Braći patrijarsima, primasima, nadbiskupima, biskupima i ostalim mjesnim ordinarijima, koji žive u miru i zajednici s Apostolskom Stolicom: *o štovanju Presv. Srca Isusova.* Pijo XII., Papa.

Časna Braćo; Pozdrav i apostolski blagoslov!

1. „S radošću ćete crpiti vodu na izvorima Spasiteljevim“ (1). Ovim se riječima kao značajnim slikama prorok Izaija poslužio, da navijesti premnoga i prebogata Božja dobročinstva, što će ih donijeti kršćansko doba. Velimo, ove riječi same od sebe dolaze na pamet, kad slavimo svršetak stote obljetnice, otkako je Naš Pretšasnik nezaboravne uspomene Pijo IX. rado ispunio želje cijelog katoličkog svijeta i naredio, da čitava Crkva slavi svetkovinu Presvetog Srca Isusova.

Ovo štovanje izvire iz kreposti ljubavi

2. Uistinu, nije nikako moguće izbrojiti one darove, što ih izlijeva u duše vjernika štovanje, kojim časte Presveto Srce Isusovo. Ono ih čisti, udijeljuje im nebesku snagu i utjehu, pomaže im, da steknu sve kreposti. Stoga se sjećamo mudre riječi apostola Jakova: „Svaki najbolji dar i savršeni poklon potiče odozgo i silazi od Oca svjetlosti“ (2). Mi s potpunim pravom gledamo u ovom štovanju, koje se širi po cijelom svijetu sve većim žarom, neprocjenjivu milost, koju je utjelovljena Riječ i naš božanski Spasitelj u ovim zadnjim vjekovima udijelio svojoj Crkvi otajstvenoj Zaručnici. Ta On je jedini Posrednik milosti i istine među nebeskim Ocem i ljudskim rodom. I to u vrijeme, kada je Crkva morala izdržati tolike napore i boriti se s tolikim poteškoćama. Dok Crkva uživa ovu neprocjenjivu blagodat, ne može očitovati žarču ljubav prema svom božanskom Utemeljitelju niti obilnijim načinom iskoristiti onaj poziv, o kojem govori sveti Ivan Evanđelista, da ga je sam Isus Krist nama upravio: „Na posljednji veliki dan blagdana stade Isus i povika: ako je tko žedan, neka dođe k meni i pije, koji vjeruje u mene. Kao što veli Pismo, rijeke žive vode teći će iz njegove utrobe. Ovo pak reče Isus za Duha, kojeg su imali primiti oni, koji vjeruju u njega“ (3). Onima, koji su slušali govor Isusov, zacijelo nije bilo teško razumjeti ove riječi, kojima je obećavao „vrelo žive vode“, što će provreti iz njegovih grudi, o proroštvima svetih proroka Izaije, Ezekijela i Zaharije, koji su proricali o kraljevstvu Mesijinu, isto tako o onoj tipičnoj pećini, iz koje je čudom potekla voda, kad je Mojsije o nju udario štapom (4).

3. Duh Sveti je prvi izvor ljubavi, jer je On osobna Ljubav kako Oca tako i Sina u krilu uzvišenog Trojstva. Punim pravom dakle Apostol naroda kao da tumači riječi Isusa Krista pripisuje ovom Duhu Ljubavi izljevanje ljubavi u duše vjernika: „Ljubav Božja izlivena je u naša srca po Duhu Svetom, koji nam je darovan“ (5).

4. Sveto Pismo tvrdi, da postoji najuža veza između Duha Svetoga i božanske Ljubavi, koja mora gorjeti u dušama kršćana — ovaj Duh je sama Ljubav. Časna Braćo, ova nam veza svima obilno pokazuje pravu nutarnju narav onog štovanja, koje valja iskazivati Presvetom Srcu Isusa Krista. Posve je naime bjelodano, da je ovo štovanje najuzvišeniji čin bogoštovlja, ako promatramo njegovu posebnu vlastitost u koliko ono zahtijeva od nas potpunu i apsolutnu volju, da se predamo i posvetimo ljubavi božanskog Otkupitelja, ta njegovo ranjeno Srce je živi znak i kazalo ove ljubavi. Također je sigurno, dapače ovo štovanje nekim uzvišenijim načinom to zahtijeva, da i mi svoju ljubav uzvraćamo božanskoj Ljubavi. Uistinu ljudi će samo silom ljubavi postići, da će se njihova srca potpuno i savršeno podlagati gospodstvu najvišeg Bića, jer težnja naše ljubavi tako se ujedinjuje s Božjom voljom, te one postaju kao jedna stvar po onoj riječi: „Tko se združi s Gospodinom, jedan je duh (s njime)“ (6).

---

(1) *Is* 12,3.

(2) *Jac* 1,17.

(3) *Jo* 7,37—39.

(4) Cf *Is* 12,3; *Ez* 47,1—12; *Zach* 13,1; *Ex* 17,1—7; *Num* 20,7—13; 1*Cor* 10,4; *Apoc* 7,17 22,1.

(5) *Rom* 5,5.

(6) 1 *Cor* 6,17.

I. Štovanje Presvetog Srca počiva na čvrstim temeljima

Crkva je štovanje Presvetog Srca Isusova uvijek toliko cijenila i cijeni, te svim načinima nastoji, da se ono goji po cijelom svijetu i širi među kršćanskim narodima, isto tako svom pomnjom se trudi, da ga brani protiv zabluda t. zv. naturalizma i sentimentalizma, ipak treba vrlo žaliti, što neki kršćani kako u prijašnja vremena, tako i u naše doba, toliko ne časte i ne cijene ovo najplemenitije štovanje, pa katkad i takovi, koji ispovijedaju, da su oduševljeni sljedbenici katol. vjere i da teže, kako bi postigli svetost.

Zablude onih, koji umanjuju ili preziru to štovanje

6. „O kad bi razumio dar Božji“ (7). Časna Braćo! Mi, koji smo tajnovitom Božjom Providnošću izabrani za čuvare i djelitelje onog svetog blaga vjere i pobožnosti, što ga je božanski Otkupitelj povjerio svojoj Crkvi, svekolike one opominjemo radi odgovornosti Naše službe. Štovanje Srca Isusova slavi slavlje nad zabludama i nad nehajem ljudi, te je proželo svoje otajstveno Tijelo. Ipak spomenuta Naša djeca još trpe od predrasuda, dapače kadkada idu tako daleko, te misle, da je ovo štovanje od male pomoći za duševne potrebe Crkve i ljudskog roda, koje su tako velike u ovo naše doba, a možda da je štetno. Ima i takvih, koji samo glavnu bitnost ovog štovanja miješaju i izjednačuju s raznim posebnim pobožnostima, što ih Crkva odobrava i njeguje, ali ih ne nalaže. Oni drže, da je ovo štovanje nešto povrh toga dodano, pa se svaki može s njim služiti po svojoj volji. Ima ih također, koji nagađaju, da je ovo štovanje na teret, pa da od njega imaju malu ili nikakvu korist, naročito oni, koji se bore za kraljesvtvo Božje, koji su sebi postavili za glavnu svrhu, da ulažu sile, sredstva i vrijeme za obranu, širenje i tumačenje katoličke istine, da promiču kršćansku nauku o društvenom uređenju i da djeluju za one vrste i djela bogoštovlja, koja smatraju za mnogo potrebnija u današnje vrijeme. Napokon ne manjka ni takvih, koji nisu uvjereni, da je ovo štovanje silno pomagalo, da bi se dobro uredilo i preporodilo kršćansko vladanje, kako u privatnom životu pojedinaca, tako i u obitelji. Što više, oni u ovom štovanju gledaju neku pobožnost, koju njeguju sjetila, a ne razum i duh, zato ona pristaje više ženama, a ne dolikuje naobraženim ljudima.

7. Ima ih nadalje, koji znajući da ovo štovanje traži u prvom redu pokoru, zadovoljštinu i ostale kreposti, što ih nazivlju „pasivnim“, jer da one ne rađaju vidljivim plodovima. Stoga oni ne smatraju ovo štovanje sposobnim za njegovanje duhovne bogoljubnosti u naše doba. Ova naime mora težiti za javnom i živom djelotvornošću, kako će katolička vjera izvojštiti pobjedu i snažno braniti kršćansko ćudoređe. Svima je poznato, kako ovo ćudoređe biva lako otrovano lažnim učenjem onih, koji drže, da sve vjere imaju jednaku vrijednost. Oni niječu svaku razliku u spoznavanju i u praksi među istinom i neistinom. Dapače spomenuti usisavaju pogubni otrov ateističkog materijalizma i laicizma.

Pouke posljednih Papa

8. Časna Braćo! Tko da ne uviđa, kako se ovo mišljenje posve udaljuje od odluka, što su ih Naši Pretšasnici javno proglasili sa ove katedre istine, kad su javno odobrili štovanje Presvetog Srca Isusova? Tko da se usudi tvrditi, da je nekorisna i nepodesna za ovo naše doba ona pobožnost, koju je Naš Pretšasnik besmrtne uspomene Leon XIII. proglasio za „najprokušaniju vrstu bogoštovlja“? On se nije ustručavao tvrditi, da se ona ima smatrati za moćno pomagalo, koje je kadro izliječiti baš ona zla, što također danas razdiru i zabrinjuju sigurno žešće i općenitije pojedine ljude i cijelo ljudsko društvo. Leon je pisao: „Ova će pobožnost biti svima korisna, zato je svima preporučamo“. Dodao je ovim opomenama i sokoljenju i ove riječi, što se odnose i na štovanje Presvetog Srca Isusova: „Odavle potječu ona zla, koja nas već dugo tište i koja nas snažno gone, da tražimo pomoć od onoga, koji nas (jedini) može od njih svojom moću osloboditi. Tko je pak taj, ako ne Isus Krist, Jedinorođeni Sin Božji!“ „Jer pod nebom nije ljudima dano drugo ime, u kojemu možemo naći spasenje“ (8). Valja nam se dakle utjecati Onome, koji je Put, Istina i Život“ (9).

9. I Naš najbliži Pretšasnik blažene uspomene Pijo XI. svjedočio je, da je jednako hvale vrijedno i prikladno ovo štovanje za

(7) *Jo* 4,10.

(8) *Act* 4,12.

(9) Enc *„Annum sacrum“* 25 Maii 1899., *Acta Leonis*, vol. XIX., 1900., p. 71, 77—78.

njegovanje kršćanske bogoljubnosti, kad je pisao u okružnici: „Zar nije u ovom obliku bogoljubnosti sadržana cijela vjera i zato pravilo savršenijeg života, budući da ona uspješnije pomaže duše, da duboko upoznaju Krista Gospodina i snažnije srca priklanja, da Ga žarče ljube i vjernije nasljeduju?“ (10). Nama je isto tako kao i Našim Pretšasnicima ova važna istina jasna i Mi je odobravamo. Kad smo preuzeli čast Vrhovnog Svećeništva, golemom radošću smo gledali, kako je štovanje Presvetog Srca Isusova sretno poraslo među kršćanskim narodima i kako upravo slavi slavlje. Radovali smo se radi toga, što iz ovog štovanja za cijeju Crkvu dotječu nebrojene spasonosne blagodati. A to smo rado izjavili već u prvoj svojoj Okružnici (11). Ovi pak plodovi u godinama Našeg Vrhovnog Svećeništva nisu se umanjili niti brojem niti snagom ni dobrotom, već su se naprotiv umnožili — ove godine, istina pune su tjeskoba i tegoba, ali također i neizreciyih utjeha. Sretno su naime nikli razni pothvati korisni za njegovanje ovog štovanja i vrlo podesni za potrebe naših vremena: to su društva za unapređivanje duhovne kulture, vjere i dobrotvornosti, nadalje štampana djela, koja osvjetljuju nauku historijsku, ascetsku ili mističnu o ovom predmetu, osim toga bogoljubna djela zadovoljštine. Posebno valja istaknuti ona svjedočanstva žarke bogoljubnosti, što ih je ostvarilo „Društvo molitvenog apostola“. Ovo je društvo najviše sretno poradilo i postiglo, da su se Presvetom Srcu Isusovu posvetili obiteljske zajednice, zavodi, ustanove, pa katkad i narodi. Mi smo očinskim srcem nerijetko pohvaljivali ova djela, napose u raznim pismima o ovom predmetu ili osobnim govorima i preko radija (12).

(10) Enc. „*Miserentissimus Redemptor*“ 8 Maii 1928., AAS XX. 1928., p. 167.

(11) Cf Enc „*Summi Pontificatus*“ 20 Octob., 1939., AAS XXXI, 1939, p, 415.

(12) Cf AAS XXXVII, 1945, p. 263—264., XL, 1947, p. 501., XLI, 1949, p. 331.

Foecundatio artificialis

1. „Vjesnik“ (1955, str. 150. sl.) donio je članak o tom predmetu, o kojem su morali biolozi, a dakako i teolozi više puta pisati... za teologa je stvar važna, quia agitur de procreatione novi hominis, dakle o ispunjavanju mandata: „Crescite et multiplicamini“.

2. U svom je članku „Vjesnik“, osim nekih teoloških pisaca, citirao naročito alokucije, što ih je imao Sv. Otac Pijo XII. u rujnu 1949. na katoličke liječnike (AAS 1949, 560) te u listopadu 1951. na katoličke primalje (AAS 1951, 850).

3. Premda su Papine riječi bile jasne, to se ipak o stvari još uvijek pisalo i raspravljalo.

4. Stoga se Sv. Otac u svojoj alokuciji koju je održao 19. svibnja 1956. (AAS 1956, 467) liječnicima, opet dotaknuo tog predmeta,

5. Nastojanja vještačke fekundacije „in vitro“, (veli Sv. Otac) valja odbiti: il faut les rejeter comme immorales et absolument illicites (AAS 1956, 471).

Kod takvog uštrcavanja nema onoga akta, koji je označio „Vjesnik“ kao „jednotjelesnost“... stoga je protuprirodan, ergo nedozvoljen.

6. Akt mora biti dakle prirodan (duo in carne una). Dozvoliti se može jedino ono, što je određeno samo za olakšanje prirodnog akta: „on ne proscrit necessairement l'employ de certains moyens artificiels destinés uniquement soit à faciliter l'acte naturel, soit à faire atteindre sa fin à l'acte naturel normalment accompli“ (AAS 1956 571).

7. Iz riječi Sv. Oca je jasno, da je dozvoljen samo normalni prirodni akt. — I dozvoljena je samo ona „pomoć“, koja koristi normalnom aktu.

8. Svaki drugi način ostaje moralno zabranjen: „en ce qui touche la fécondation artificiele, non seulement il y a lieu d'être extrêmement réservé, mais il faut absolument l'écarter (AAS 1956, 471).

9. Nekoji supružnici su se pozivali na to, da je njihovo pravo imati djecu „droit à l'enfant“.

Bez sumnje imaju bračni drugovi ne samo pravo, nego i dužnost prokreirati djecu, te ih odgajati; ali postignuće toga cilja je dozvoljeno samo uz porabu etičkih sredstava.

Svaki čovjek mogao bi kazati, da ima „pravo“ sticati sebi n. pr. svagdanji kruh. Ali to može postići samo poštenim radom, a nipošto krađom. Jer poznato je načelo „finis non sanctificat media“.

10. Kad je Sv. Otac govorio liječnicima o toj stvari, poslužio se francuskim jezikom, ali kad je prešao na particularia, nastavio je latinski.

11. Da se može dobiti sperma za injekciju u svrhu artificijalne fekundacije, služe se masturbacijom. Radi toga je Sv. Oficij već 2. kolovoza 1929. izričito izjavio, da masturbatio directe procurata nije dozvoljena (AAS 1929, 490).

Na tu deciziju upozorio je Sv. Otac liječnike Urologe već 8. listopada 1953. izričito. (AAS 1953, 678).

12. „Pošto je (veli Sv. Otac — latinski), javljeno, da se u mnogim mjestima ovaj abusus počeo širiti, moramo ponovno tu deciziju čvrsto naglasiti".

Nastavljajući svoj govor, Sv. Otac kaže: „Vi legis naturae, homini non competit jus et potestas ad plenum facultatis sexualis exercitium, directe intentum, nisi cum conjugalem copulam exercet ad normam a natura ipsa imperatam atque definitam (AAS 1956, 473).

13. Izvan ovog naturalnog čina, ni u samoj ženidbi nije dato pravo uživati seksualnu sposobnost: „Extra hunc naturalem actum, ne in ipso quidem matrimonio jus datur ad sexuali hac facultate plene fruendum" (ibidem).

14. Koji god bio način oplođenja, ako nema prave kopulacije dvaju supružnika u jedno tijelo, onako kako to priroda zahtijeva i kako su rađale te rađaju hiljade generacija, svaki je način zabranjen, jer se protivi prirodi i sv. Pismu, koje veli „erunt duo in carne una".

15. Ova „jednotjelesnost" ima za svrhu, da prokreira novi rod; brak nije „biološki laboratorij", nego najintimnija doživotna veza posvećena Sakramentom.

Između bračnih drugova ne postoje dakle samo biološki odnosi, nego muž i žena su vezani duhovnom ljubavi; a plod te ljubavi jest — dijete: L'enfant est le fruit de l'union conjugale, lorsqu'elle s'éxprime en plenitude, par la mise en oeuvre fonctions organiques, des émotions sensibles qui y sont liées, de l'amour spirituel et désinteréssé qui l'anime" (Pijo XII AAS 1956, 470).

VIJESTI

O svetoj Misi — korizmena pouka našeg Episkopata, izaći će u slijedećem broju Vjesnika.

Učenjak Einstein je izjavio: „Razularena moć atoma je sve izmijenila osim načina našeg mišljenja, i tako klizimo u katastrofu kakve nije bilo u povijesti. Novi način mišljenja je bitni uvjet, da čovječanstvo preživi".

Jubilarna godina u Lurdu počet će 11. veljače 1958. i trajati do istog datuma 1959. godine.

Zvonjenje zvona u podne u svim crkvama svijeta naredio je papa Kalikst III. dne 29. lipnja 1456., da vjernike potiče na molitvu.

43. Socijalni tjedan Francuske s temom: „Čovječje potrebe i ekonomska ekspanzija" održan je u Marseille-u od 17. do 22. srpnja ove godine.

Internacionalni sastanak „Lumen vitae" s glavnom idejom: „Kateheza za naše vrijeme" održan je u Anversu od 1. do 12. VIII.

XXVI. misiološki tjedan, na kome se raspravljalo o ulozi Crkve kod gradskih masa, održan je u Louvainu od 23. do 25. kolovoza.

Svečanostima u Loyoli prisustvovalo je 31. VII. o. g., prigodom proslave 400-godišnjice smrti sv. Ignacija, 35000 ljudi.

Internac. savez Malih pjevača održao je od 4. — 10. srpnja svoj šesti kongres u Parizu. Skupilo se više od 6000 djece iz 18 zemalja. Glavna manifestacija kongresa bio je „koncert nacija", kojeg su davali 5. srpnja u palači Chaillot. Savez je osnovan 1945. god. Izdaje svoje glasilo i šalje na sve strane svijeta oko pola milijuna muzičkih kopija. Opći se kongresi drže svake godine u drugom centru.

77. Katholikentag s temom: „Crkva kao znak Božji među ljudima" održan je od 29. VIII. do 2. IX. u Kölnu.

Internacional. pokret „Pax Christi" održao je svoj kongres od 12. do 16. rujna u Valladolidu.

Internacional. liturgijski kongres, na kojem se raspravljalo o obnovi liturgije pod pontifikatom Pija XII., održan je od 18. do 22. rujna u Asizu.

Bogoslovi zahvaljuju svima svećenicima, koji su ih razveselili svojim prilogom za božićnu tombolu.

Vlasništvo i naklada Biskupskog ordinarijata u Đakovu — Glavni i odgovorni urednik: Dr Zvonimir Marković — Uredništvo i uprava Đakovo, Strossmayerov trg 6. — Pretplata godišnje 600 Din. — Broj čekovnog računa 49-KB-4-Ž-113 — Tisak Obrtnog poduzeća Đakovo